

BEDÖMNINGAR SOM FÅR KONSEKVENSER

Jämlikheten i social barnavård granskas

Vad påverkar socialtjänstens beslut när ett barn berättar att det blivit utsatt för fysiskt våld av en förälder? Är det barnets situation som väger tyngst – eller spelar också familjens ekonomi, föräldrarnas civilstånd eller barnets ålder roll? En ny svensk studie visar att vissa bakgrundsfaktorer påverkar beslut om insatser, även när risknivåerna ser likadana ut.

Kerstin Tingberg, socionom med över 30 års erfarenhet av utredningsarbete inom social barnavård, har i sin licentiatavhandling vid Göteborgs universitet undersökt om barn som anmälts till socialtjänsten för att de berättat att de blivit slagna av en förälder bedöms och behandlas på lika villkor. Studien bygger på en omfattande dokumentanalys av 358 utredningar från fem svenska kommuner.

Jag har själv burit på frågor om hur vi gör våra bedömningar och om vi alltid lyckas vara så neutrala som vi tror.

Kerstin Tingberg, forskare

Tingbergs studie fokuserar på ärenden där barn själva uppgett att de utsatts för fysiskt våld av en förälder. Utifrån varje utredning har hon analyserat vilka riskfaktorer som dokumenterats, vilka bedömningar som gjorts, och vilka beslut som fattats – inklusive om barnet beviljats insats, och i så fall vilken typ.

Resultatet visar att vissa grupper av barn oftare får beslut om insats – men inte nödvändigtvis på grund av högre dokumenterad risk.

Jag såg att barn som lever med en ensamstående förälder har betydligt fler dokumenterade riskfaktorer, jämfört med barn som bor med båda sina föräldrar. Dessa barn bedöms oftare vara i behov av stöd och får också beslut om insats. Ekonomisk stress är en annan faktor som spelar stor roll för att få beslut om insats.

Kerstin Tingberg, forskare

Vem får skydd och på vilka grunder?

När vilka barn som placerades utanför hemmet analyserades, framkom att beslut om placering inte alltid grundades på enbart våldets allvarlighetsgrad. Barnets ålder visade sig också påverka oddsen för placering, vilket väcker frågor om rättssäkerhet och likvärdighet.

Barns egna berättelse i fokus – får alla samma respons?

Alla barn i Sverige har rätt att bedömas utifrån sina individuella behov, och inte diskrimineras på grund av till exempel kön, etnicitet eller socioekonomisk bakgrund. Men internationell forskning visar att bedömningar och beslut i barnavårdsärenden kan påverkas av just sådana faktorer – även i fall där risknivån är densamma. Liknande studier har dock varit få i en svensk kontext.

Det innebär att barns skyddsbehov riskerar att förbises eller överskattas beroende på barnets ålder, inte utifrån deras faktiska situation. Framtida forskning behöver undersöka i vilken utsträckning barn som har blivit utsatta för fysiskt våld av förälder är över- och underrepresenterade i socialtjänstens barnavård utifrån barnets ålder, eftersom detta kan visa på möjligheten för barn som utsatts för våld att få tillgång till insatser på lika villkor.

Kerstin Tingberg, forskare

Hon är tydlig med att resultaten inte ska tolkas som kritik mot enskilda socialarbetare. Tvärtom vill hon bidra till ett mer systematiskt lärande.

Jag tror att vi inom socialtjänsten behöver bli bättre på kritiskt tänkande och reflektion över hur maktstrukturer, samhällets gällande normer och föreställningar, såväl som organisationen och dess förutsättningar påverkar våra bedömningar och beslut, ett medvetandegörande arbete i hela linjen. Det handlar om att ge barn det skydd de har rätt till, oavsett bakgrund.

Kerstin Tingberg, forskare

Forskning som stärker både kunskap och kvalitet

Att synliggöra hur bedömningar formas är viktigt för en rättssäker social barnavård, menar Åsa Etéus, avdelningschef för barn och unga i Göteborgs Stad:

Licentiatuppsatsen har genomförts inom Forskarskolan för yrkesverksamma i socialtjänsten (FYS), ett nationellt initiativ för att stärka kunskapsutvecklingen i praktiken. Resultaten bidrar till ett växande forskningsfält om jämlikhet i social barnavård och pekar på behovet av att utveckla både metoder och organisering för riskbedömning.

Kerstins forskning bidrar med kunskap om hur olika faktorer väger in i våra bedömningar. I praktiken arbetar vi alltid med både risk- och skyddsfaktorer och vår metodik BBIC bygger på en sammantagen, individuell analys. Genom att sätta ord på de mönster som kan finnas kan forskningen bidra till ökad reflektion och kvalitet i arbetet.

Åsa Etéus, avdelningschef BoU

Det behövs mer kunskap, men också mer utrymme för eftertanke, kritisk reflektion och strukturerad handledning. Att fatta rättssäkra beslut under tidspress och organisatoriska begränsningar är en enorm utmaning.

Kerstin Tingberg, forskare

LÄS MER OM STUDIEN

forskarsholanfys.se/jamlikhet

KONTAKTUPPGIFTER

kerstin.tingberg@socwork.gu.se
info@forskarsholanfys.se